

особистісно орієнтованому, культурологічному та діяльнісному підходах, що значною мірою визначають добір навчального та лінгвокраєзнавчого матеріалу з урахуванням вікових особливостей здобувачів освіти, їхніх освітніх потреб та змістового потенціалу матеріалу, його ролі у формуванні міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності та ключових компетентностей.

ДОБІР ОБ'ЄКТІВ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЙСНОСТІ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В 5-6 КЛАСАХ ГІМНАЗІЙ

О.С. Пасічник,

*кандидат педагогічних наук, доцент
старший науковий співробітник*

Важливим аспектом іншомовної підготовки в умовах реалізації компетентнісного підходу є формування у свідомості учнів цілісного уявлення про культуру країни, мова якої вивчається. Ці відомості є однією з основних передумов готовності до участі в діалозі культур та формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності. Водночас, у змісті чинних навчальних програм відсутні чіткі вказівки щодо того, які саме соціокультурні об'єкти мають бути предметом ознайомлення учнів на різних етапах. Натомість, знаходимо лише такі узагальнювальні формулювання, наприклад, *Лондон, визначні місця, види магазинів, види спорту* тощо. Відтак, питання добору об'єктів соціокультурної дійсності залишається актуальним для розробників дидактичних матеріалів, яким доводиться спиратися на власну інтуїцію, досвід та особисті вподобання під час визначення змісту соціокультурного компонента навчання тієї чи іншої іноземної мови.

Здійснений нами аналіз науково-педагогічної літератури у сфері взаємопов'язаного навчання мови і культури на засадах особистісно орієнтовного та компетентнісного підходів, а також анкетування вчителів дали змогу виокремити низку критеріїв для добору змісту соціокультурного компонента, які можуть слугувати орієнтовною базою для вчителів та авторів навчальних матеріалів. Зокрема визначено такі критерії: 1) типовості та актуальності соціокультурної дійсності, 2) урахування сучасного стану розвитку суспільства, 3) культурологічної та країнознавчої цінності, 4) екзотичності та 5) функціональності. Оскільки навчання мови на засадах методичного принципу «діалогу культур» передбачає формування в учнів власної національної ідентичності та вміння презентувати власну культуру, було обґрунтовано критерій, що уможливило порівняння проявів іншої культури з аналогічними явищами в рідній культурі учнів.

Кожен із окреслених критеріїв був достатньо обґрунтований та проілюстрований в публікаціях, а відтак може слугувати ефективним інструментарієм для авторів підручників іноземних мов та розробників дидактичних матеріалів. Окрім того, спираючись на ці критерії, а також вимоги чинної навчальної програми, вікові особливості учнів та міжпредметні зв'язки, нами було конкретизовано зміст соціокультурного компонента для 5–6 класу для предметної галузі англійська мова (Табл. 1).

Таблиця 1.

5 клас	
Тема	Об'єкти соціокультурної діяльності
Я, моя родина, мої друзі	типова британська сім'я та помешкання; типи помешкань (приватний будинок, квартира); розподіл обов'язків по дому;
Одяг	типовий одяг британського підлітка (шкільний та повсякденний); назви популярних брендів;
Харчування	типове меню учня британської школи; шкільна їдальня; повсякденні та традиційні британські страви;
Відпочинок і дозвілля	відпочинок британської сім'ї біля моря; відпочинок у селі;
Природа	природа Британії: ландшафти, біля моря, у горах; клімат; дикі та свійські тварини (дартмутські поні);
Подорож	частини Великобританії (Англія, Шотландія, Ірландія, Уельс), їх основні характеристики;
Свята і традиції	загальнонаціональні та регіональні свята та традиції їх святкування (Halloween, Christmas, St. Patrick's Day, Pancake Race Day, St. Valentine's Day);
Шкільне життя	типова британська школа; уніформа; правила поведінки; розклад уроків та навчальні предмети; види діяльності на уроці; позашкільні види діяльності: клуби та гуртки;

6 клас	
Тема	Об'єкти соціокультурної діяльності
Я, моя родина, мої друзі	портрет британського підлітка, його інтереси, друзі, шкільне життя, стосунки з рідними;
Покупки	назви популярних британських крамниць та торгових центрів (Harrods), брендів; історія їх становлення; біографія засновника; асортимент товарів у крамниці; фермерські ринки; придбання та повернення товару;
Харчування	типові британські страви; їх інгредієнти; шеф-кухар Джемі Олівер, його вплив на шкільний раціон;
Спорт	популярні види спорту; історія успіху на прикладі сучасного британського спортсмена; відомі футбольні клуби Британії (Liverpool, Manchester);
Подорож	громадський транспорт Лондона: метро, таксі, роль велотранспорту в місті; замки Британії (легендарний замок Tintagel); римські лазні (Roman Baths);
Лондон, визначні місця	знакові архітектурні об'єкти Лондона, палаци та музеї (Tower of London, Buckingham Palace, Gherkin, the Shard, Natural History Museum, Big Ben, Millenium Wheel), райони Лондона; лондонські парки;
Шкільне життя	типи шкіл у Британії; школи-інтернати, умови навчання (Eton college та його випускники); позакласні види діяльності; організація та відвідування шкільного концерту, вистави;

Маємо зазначити, що пропоновані об'єкти та явища соціокультурної дійсності не є предметом обов'язкового вивчення. Їх основна мета – зорієнтувати педагогів, які планують або вже розробляють власні дидактичні матеріали.

ЗАСОБИ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО ІНШОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ УЧНІВ 5 КЛАСІВ ГІМНАЗІЙ

М.В. Яковчук,
науковий співробітник

Визначальною характеристикою компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов учнів 5 класів є дидактично доцільний добір і раціональна методична організація навчальних матеріалів, які використовуються для формування іноземної комунікативної компетентності та сприяють створенню умов для розкриття й розвитку індивідуальних потенційних можливостей школярів. Найбільш повною мірою виконання комунікативних завдань проявляється у процесі використання технологій інтерактивного навчання, таких як: навчально-мовленнєві ситуації, змістом яких передбачається монологічне, діалогічне спілкування різних учасників навчального процесу у межах програмової тематики, а також під час проведення рольових тематичних ігор, проектної роботи. Проте у шкільній практиці бракує достатньої кількості та чіткої класифікації ситуаційних завдань, а у підручниках відсутня їх система.

Нами створено систему ситуаційних завдань для компетентісно орієнтованого навчання іноземного спілкування та запропоновано методичну організацію навчальної діяльності учнів. Наведемо окремі розроблені нами приклади ситуацій, зміст яких відповідає вимогам модельної навчальної програми з іноземних мов для 5 класу.

Уяви, що твій іноземний друг / твоя іноземна подруга просить тебе написати йому/їй листа і розповісти про місто/село, де ти живеш.

Уявіть, що ми зустрічаємо своїх іноземних друзів в місті. Ми сідаємо в автобус. За вікнами – столиця. Розкажіть про неї нашим друзям.

Прореагуй, використавши відповідні репліки, що подаються. (Як цікаво! Як чудово! Неймовірно!)

Під час прогулянки до тебе підійшов іноземний турист, який погано орієнтується в місті і просить в тебе допомоги.

- *Поясни йому, як дістатися до ...;*
- *Де знаходиться...;*
- *Які визначні пам'ятки варто оглянути;*
- *Де можна купити сувеніри... і т. д.*